

Konst

Hon skapar ett eget universum

Helena Blomqvist är hantverkare i fotokonst – hon snickrar, syr och målar miljöer för hand. Först kom hennes apor och kaniner. Nu presenterar hon den mystiska gamla damen Florentine.

SvD

Florentine, vem är hon? Eller är det en han? Florence, Florentine. Liten och skrumpen. Samtidigt grandios, om än lite luddig i både tanke och kant. Kanske är hen fotokonstnären Helena Blomqvists alter ego, skapat av det som komma skall? Ålderdomen. Och med den det retrospektiva betraktandet.



Helena Blomqvist gör all rekvisita i den egna ateljén. Foto: Linus Sundahl-Djerf

På en av de centrala bilderna sitter Florentine Stein (efternamnet får jag av katalogtexten) uppkrupen i en sammetsfätölj iklädd en morgonrock av institutionstyp. Framför sig: högar med tidningar. En vittnar om att månlandningen just ägt rum. Det ska alltså föreställa sent 1960-tal och redan då var Florentines liv i travar.

– Jag tänker att hon är väldigt gammal och att hon hallucinerar i sin ensamhet. Blickar tillbaka över 1900-talet och minns, men inte allt. Vissa saker är höljda i dimma, säger Helena Blomqvist och ler försiktigt åt mina försök att kontextualisera Florentine.



"The moon...and home" Foto: Helena Blomqvist

Helena Blomqvist låter mig snart förstå att jag aldrig kommer att få veta något ytterligare om den här gamla damen, mer än att det är just en kvinna. Hon kommer inte att visa mig hennes faktiska "lekamen". Det mesta som befolkar och gestaltas i konstnären bildvärld är skapat för hand här i den ljusa ateljén på Söder i Stockholm. Kaninerna, aporna, människorna och all annan rekvisita har Helena nogsamt byggt upp, i vissa fall med hjälp av sin man Jonas Brandin. Hon kallar arbetsmetoden för sin enmansfilmspelning. Kulisserna har snickrats och alla kläder sys efter noggranna skisser av tidstypiska tyger enligt dräkthistoriskt korrekta förlagor. Till sist ljussätter hon sina tittskåp, fotograferar analogt och bearbetar digitalt.

– Det blir att jag köper en del rekvisita på Ebay, säger hon och plockar ned kaninerna och råttorna som förpassats till en högt belägen hylla dit leksugna barnhänder inte når.



Foto: Linus Sundahl-Djerf

Helena Blomqvist presenterade sig för konstvärlden år 2000 med serien "First women on the moon", som helt enkelt skriver om världshistoriens viktigaste händelser och sätter kvinnor i huvudrollerna. I den dystopiska "The dark planet" är tekniken kollagelik och världens undergång nära. Sedan dess har flera illusoriska projekt presenterats, alla med en strykande åtgång, även på andrahandsmarknaden. Hennes "Mourning procession" såldes 2008 för drygt 140 000 på Bukowskis. Brittiska Phillips klubbade "Group portrait in forest from The Elephant Girl" från 2011 för över 200 000 kronor. Helena Blomqvist vill inte diskutera värden.

– Det är mycket jobb som ligger bakom varje bild. Det ni ser är summan av alla mina tankar. Och vissa bilder blir mer populära än andra.

Det uppstår ofta eftertänksamma glipor i samtalet med Helena Blomqvist. Tankepauser utan krav. Utan obehag. Hon förklarar att hon inte är så bra på att sätta ord på sitt konstnärskap. Funderar på om det beror på att hon gestaltar en tankevärld – trots att hon är fotograf. Här finns en paradox. Fotografier förevisar ögonblicken.

Helena Blomqvists bilder är porträtt av tiden. År som går. Hud som åldras. Planeter som försuras. Arter som utrotas. Ändå kan man förnimma något humoristiskt. Det uppställda, regisserade för tankarna till Julia Margaret Camerons iscensatta tablåer. Eller Vee Speers barnmodeller som liksom Helena Blomqvist objekt naivt stirrar in i kameran för att sedan processas i digitala bildbehandlingsprogram.



Foto: Linus Sundahl-Djerf

Jag får chansen att känna på kaninen och musen, perfekta dockor i halvmetersformat med små klänningar som hjälpligt snörpts ihop i ryggen med hjälp av säkerhetsnålar.

– Florentine har haft den där klänningen tidigare, urskuldar sig Helena Blomqvist och pekar på ett litet glitterslinkigt klädesplagg som nu sitter på en mus.

Konstnärlig second hand, som påminner om barnrummets klädbestyr. När det byttes matchades och fixades på knubbiga dockor och kurviga barbies.

Vad tycker era barn om att ni leker med dockor?

– De är inte så intresserade, kanske har mössen och kaninerna fel uttryck? Barnen gillar nog mer Disney-stilen.

Och Florentine då? Jag måste ändå få veta mer om den gamla kvinnan som återkommer i Helena Blomqvists bilder. Hon som lånat sitt sensibla manér av den kvinnliga pionjären och 1800-talsfotografen – Lady Clementina Hawarden.

– Hon är en allmänmännisklig person, Florentine, som har sitt eget universum. Jag har tidigare jobbat på hemtjänsten och är fortsatt intresserad av äldre människor. De som förpassats till periferin. Bortglömda när vännerna har dött. Som liten var jag ofta hos mormor och morfar och då förflyttade jag hela mig till deras värld. Jag är en engagerad person som blir besatt av olika saker, säger hon.



"Red tulle dress" och "Pinstriped suit". Foto: Helena Blomqvist

Hennes eget liv tog fart i den lilla bruksorten Smedjebacken i Dalarna. Det var också där tristessen byttes mot en prunkande fantasivärld. Där idrottsintresset saknades tog kreativiteten vid. En entusiastisk teckningslärare och estetisk linje på gymnasiet tog henne så småningom till Fotohögskolan i Göteborg. Tuija Lindström och Annica Karlsson Rixon höll i tyglarna, men trots dessa starka kvinnor lyckades Helena Blomqvist behålla sitt egna universum. Jobba självständigt och fritt från rådande konventioner. Hon berättar hur hon fortsatt försöker skydda sitt konstnärskap genom att inte blanda in kommersiella fotograferingar – men hon har gjort ett skivomslag åt Anna Ternheim.

Om du inte blivit fotograf, vad hade du sysslat med då?

– Scenografi, absolut. Jag har gjort all kostym och scenografi till en uppsättning av Neil Gaimans bok Coraline för teatergruppen Sitt i Norge.



"The magic trick". Foto: Helena Blomqvist

Trots intensivt skissarbete och ett snarast omständligt genomförande – det tog tre år att skapa bilderna till den här utställningen – blir det inte alltid som hon tänkt sig. En bild visar Florentine på road trip i ett bränt landskap. Bilen är flott och blicken i fjärran. Men egentligen var alltsammans en parafra på scen ur Joyce Carol Oates Marilyn Monroe-roman "Blonde", där mamman kör mot bränderna i en stor bil.

– Det blev något annat, men jag hoppas att åskådarna är med. Att de köper konceptet ändå, säger Helena Blomqvist.

Några bilder i utställningen har ett helt annat uttryck. Skrapiga, repiga spegelporträtt, som känns som klippta ur en årsbok från ett svunnet år på en amerikansk high school. Både son och dotter är med som modeller på bilderna.

– Jag använder mig av hela familjen och sonen är van att vara modell. Han frågade: "Ska jag se ödslig ut i blicken?"

Det som snart kommer att vara ödsligt är ateljén. De stora kopior som står ställda i lager på lager utmed väggarna ska fraktas till galleriet och råttor och kaniner får nöja sig med att stanna kvar på sin hylla.

Florentine då, får jag se henne i verkligheten innan jag går?

– Det är bättre om publiken inte vet.

Ridå.



"Circus". Foto: Helena Blomqvist

Helena Blomqvist

Ålder: 41

Familj: Maken Jonas Brandin, sonen Benjamin och dottern Edith.

Bor: På Söder i Stockholm.

Utbildning: Fotohögskolan i Göteborg.

Aktuell: Med utställningen "Florentine" på Lars Bohman Gallery, 17 mars tom 24 april.

Erica Treijs